

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

תאריך: כ"ד טבת, תשע"ג 06/01/2013

סומן: כ-12-10968

לכבוד

פרופ' שמואל האוזר

יו"ר רשות ניירות ערך

ירושלים 95464

פרופ' עודד שריג

הממונה על שוק ההון, הביטוח והחיסכון

ירושלים

נכבדיי שלום רב,

הנדון: מכירת כלל ביטוח מאי.די.בי פיתוח לכור

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל, ע"ר, (להלן: התנועה) הריני לפנות אליך כדלקמן:

מכתב זה עניינו הפרסומים בדבר מכירתה האפשרית של חברת הביטוח כלל, המוחזקת בידי אי.די.בי פיתוח לחברה הקשורה כור, אף היא בשליטת קונצרן אי.די.בי; העסקה, בין שתי חברות אחיות נועדה על פי הפרסומים לחלץ את קבוצת אי.די.בי והשולטים בה מן המצב הפיננסי הקשה אליו נקלעו.

התנועה קוראת לרגולטורים השונים למנוע את ביצוע העסקה המנוגדת לרוח הצעת חוק הריכוזיות ודורשת את אישור הממונה על שוק ההון, וזאת בשים לב למאפייני העסקה השונים המעלים חשש לפגיעה באינטרס הציבורי- היעדר האינטרס לכאורה של כור ברכישת כלל ביטוח, העברת הכספים מכיס ימין לכיס שמאל, ניגודי העניינים הרבים של מרבית בעלי המניות בכור וכן ההיסטוריה של חברת אי.די.בי לרבות עסקאות בעלי עניין בעבר- כל אלו מחייבים את ביטול העסקה, לכל הפחות כי תתבצע בדיקה חיצונית ואובייקטיבית באשר לטיבה.

1. היום (6.1.13) פורסם בתקשורת כי בקונצרן אי.די.בי בוחנים מהלך לפיו תימכר השליטה בחברת כלל ביטוח מאי.די.בי פיתוח לחברת כור. הסיבה, כך על פי הפרסום, היא הצורך הדחוף של קבוצת אי.די.בי במזומנים, לנוכח מצוקת הנזילות אליה נקלעה ולמולה לחברת כור יש זרבות כספיות בהיקף של כ-2.2 מיליארד שקלים.¹

2. ככל שיש אמת בפרסומים, הרי שמדובר בצעד נוסף בו מבקשים ראשי אי.די.בי ליצור גלגל הצלה מלאכותי על מנת 'לשמור' את הראש מעל המים, לאחר דחיית תשלום הריבית למחזיקי

¹ גולן חזני, פיתרון יצירתי: דנקנר מוכר את כלל ביטוח לעצמו, כלכליסט (6.1.13)

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

- אג"ח לפני שבועות מספר, בעקבותיה עלתה דרישה למינוי מומחה חיצוני לחברה על פי תיקון 18 לחוק החברות.
3. לראיית התנועה, עסקה זו מעלה ארבעה נושאים עיקריים שראוי שיעמדו לנגד עיניהם של הרגולטורים- שומרי הסף:
4. **העסקה נוגדת את רוח הצעת חוק הריכוזיות**- מסקנות ועדת הריכוזיות כפי שבאו לידי ביטוי בהצעת החוק מחייבות, אם יתקבלו, את אי.די.בי להיפרד מחברת כלל ביטוח שכן היא מנהלת כספי ציבור מעבר לרף המקסימום שנקבע.
5. מכירת כלל ביטוח לכור אינה עולה בקנה אחד עם הוראות חוק הריכוזיות, שכן מדובר באותה קבוצה עסקית והבעלות הצולבת על נכסים פיננסיים וריאליים נותרת בעינה. אין זה סביר כי בעוד הרוחות מנשבות אל עבר ביזור בעלויות והפרדת השליטה בין הגופים המממנים לבין הגופים הלווים, תבקש אי.די.בי פיתוח למכור את השליטה באופן שכלל אינו מסייע ומקדם מטרה זו.
6. בהקשר זה, לא למותר להזכיר כי רשות ניירות ערך כבר פעלה להקפאת מהלכים שנגדו הוראות חוקיות שעתידות היו להיחקק. כך, כאשר החברה לישראל ביקשה לאשר תנאי שכר משופרים לניר גלעד ערב תיקון מספר 20 לחוק החברות (שכר בכירים) הזהירה הרשות כי מדובר במהלך **לא תקין**.
7. כך גם כעת. מדובר במהלך שנוגד את רוח החקיקה הממשמשת ובאה ועל הרשות לנהוג באותה אסרטיביות לטובת האינטרס הציבורי וציבור החוסכים כולו.
8. **היסטוריה של עסקאות בעלי עניין, התנהלות לא עניינית מהלכים מלאכותיים מבית היוצר של קונצרן אי.די.בי**- כידוע, זו אינה הפעם הראשונה בה מבקשים בעלי השליטה להעביר חברה לרוחב הפירמידה.
9. בשנת 2009 מכרו בעלי השליטה באי.די.בי את חברת ישראייר המפסידה שהייתה בשליטתם והסבה להם הפסדים ניכרים לחברת אי.די.בי תיירות הציבורית. מהלך זה אפשר לבעלי השליטה להשתחרר מערבויות בגובה עשרות מיליוני דולרים, בעזרתם האדיבה של מחזיקי המניות מן הציבור של אי.די.בי פיתוח. העסקה אושרה לאחר שניתנה חוות דעת מידי ר"ח סוארי, שהעריך כי על אף שהחברה הפסידה בשנים טרם המכירה, הרי שהוא צופה כי כבר החל מ-2010 תתייצב ותתחיל להרוויח. לא למותר לציין כי החברה נשארה הפסדית גם בשנים הבאות.

רח' יפו 208, ירושלים 94383 * מען למכתבים: ת.ד. 4207, ירושלים 91043 * טל: 02-5000073 פקס: 02-5000076
شارع يافا 208، القدس 94383 * العنوان للرسائل: ص.ب. 4207، القدس 91043 * هاتف: 02-5000073 * فاكس: 02-5000076
208 Jaffa St., Jerusalem * Mailing Address: P.O.B.4207 Jerusalem 91043 * Tel: 02-5000073 * Fax: 02-5000076
E-mail: economic@mqg.org.il * Web Site: www.mqg.org.il

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

10. כיום ברור לכל כי העסקה הייתה כישלון מהדהד ואינה תרמה במאומה לחברת אי.די.בי. די בעובדה כי אי.די.בי הודיעה על פיצול אי.די.בי. בי. תיירות לשלוש קבוצות שונות, כך שהסינרגיה בשמה נקנו החברות, לרבות ישראיר כלל לא מתקיימת.
11. זאת ועוד: בשנת 2011 רכשה קבוצת אי.די.בי, באמצעות דסק"ש את מעריב במהלך שבמבט לאחור נראה תמוה ולא רציונאלי. כבר אז היה ברור כי מדובר בעיתון גירעוני ומפסיד, שדורש הזרמת כספים מאסיבית אך כדי להמשיך ולתפקד.
12. לאחרונה אף ניצל העיתון בשן ועין מסגירה מוחלטת, עת נקנה על ידי שלמה בן צבי שהודיע כי ימשיך להפעילו במהדורה מצומצמת.
13. ראייה לתמיהה שעוררה רכישת העיתון המפסיד על ידי אי.די.בי הינה התביעה הנגזרת שהגישו בעלי מניות המיעוט בדסק"ש כנגד נוחי דנקנר ובעלי עניין והשפעה נוספים בפירמידת אי.די.בי, בתואנה ששיקוליהם בהובלת רכישת מעריב היו נגועים באינטרסים אישיים ולא ענייניים.
14. נמשיך ונציין את ניסיונה של הקבוצה להחיל רטרואקטיבית את הוראות תקן ה-IFRS9, שהיה מאפשר לה לא להכיר בהפסדים מסוימים לצורך חישוב רווחי החברה. כך, הייתה יכולה לחלק דיבידנדים נוספים למרות שכלל לא הרוויחה ועל אף שהדבר היה יכול לסכן את החברה ונושיה. לדאבונה, רשות ניירות ערך בשיתוף משרד המשפטים זיהו את הלאקונה וקבעו כי לא ניתן יהיה להחיל את התקן רטרואקטיבית.
15. **מצבו הכלכלי של הקונצרן**- לא ניתן לנתק את העסקה ממצבו הפיננסי הכללי של הקונצרן. זאת, שכן מדובר על שרשת חברות אחזקה שאינה מייצרת ערך עצמי אלא נסמכת על הכנסות ודיבידנדים מתברות יצרניות הממוקמות בתחתית הפירמידה, כגון שופרסל, סלקום, נכסים בניין ועוד.
16. מובן, אפוא, כי כל דיספוזיציה בנכסי אחת מחברות האחזקה שנועדה כדי להקל על העברת נכסים במעלה הפירמידה על מנת להחזיר את חובות העתק בהן שרירות חברות האם השונות, מחייבת בחינה מעמיקה ומדוקדקת. קל וחומר כאשר מדובר בעסקת בעלי עניין בין שתי חברות אחיות.
17. למעשה, המצב חמור מכך, שכן בחינת בעלי המניות של חברת כור, שאמורים לאשר את העסקה לאור הוראות חוק החברות, מעלה כי רובם ככולם נגועים בעניין אישי וינוטרלו מהצבעה.

רח' יפו 208, ירושלים 94383 * מען למכתבים: ת.ד. 4207, ירושלים 91043 * טל: 02-5000073 פקס: 02-5000076
شارع يافا 208، القدس 94383 * العنوان للرسائل: ص.ب. 4207، القدس 91043 * هاتف: 02-5000073 فاكس: 02-5000076
208 Jaffa St., Jerusalem * Mailing Address: P.O.B.4207 Jerusalem 91043 * Tel: 02-5000073 * Fax: 02-5000076
E-mail: economic@mqg.org.il * Web Site: www.mqg.org.il

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

18. יוצא מכך כי בהנחה שבעלי המניות מן הציבור אינם נגועים בעניין אישי, ואין סיבה להניח כי אכן זהו המצב, ההחלטה תתקבל בהצבעה של לכל היותר 13% מבעלי המניות של חברת כור. מובן אפוא, כי יש חשיבות של ממש בבחינה חיצונית לטיב העסקה.

19. בהקשר זה ראוי להזכיר כי אך בימים האחרונים שלל בית המשפט את המועמדת המוצעת לתפקיד 'מומחה חיצוני' לבחינת הסדר החוב של אי.ד.בי אחזקות. **לראיית התנועה אף אם לא תתבטל העסקה, הרי שלכל הפחות כל עוד לא מונה מומחה חיצוני כאמור, אין לבצע עסקה כה משמעותית.** זאת, שכן כאמור לעיל אין לנתק בין חברות האחזקה השונות של קונצרן אי.ד.בי- כולן נשלטות בפועל על ידי אותם גורמים היושבים במעלה הפירמידה ונדמה כי יציבות האחת תלויה ביציבות חברתה.

20. מומחה חיצוני יוכל להעיד האם העסקה אכן טובה גם לחברת כור, אף בנפרד מהיותה חלק מפירמידת אי.ד.בי. זאת, שכן יש לזכור כי השקעה כה משמעותית מצד כור מדללת את מלאי ההון הנזיל העומד לרשות החברה. שכן בל נשכח כי מדובר בחברה שמחזיקה מניות קרדיט סוויס בשווי מיליארדי שקלים, מניות שערכן משתנה תדיר וכבר מצאה עצמה בעבר בהפסדי עתק כתוצאה מהחזקה זו. **על כן נדרש כי החברה תחזיק מלאי הון מספק למקרי חרום, ורכישת כלל ביטוח במיליארדי שקלים יכולה להוות מהלך אשר עלול לסכן את בעלי המניות בכור, ציבור מחזיקי האג"ח והנושים ככלל.**

21. **מכירת כלל ביטוח לחברת כור מחייבת אישור הממונה על שוק ההון-** כך על פי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח). בייחוד הדברים אמורים לאור טיוטא שפרסם הממונה בצוותא עם המפקח על הבנקים באשר לכללים ועקרונות למתן היתר שליטה בגופים מפוקחים.

22. במסמך מצוין כי יש לשקול, בין היתר, חוסן פיננסי (האם לאחר הרכישה כור תוכל מבחינה פיננסית להחזיק את כלל ביטוח?), יושר ויושרה של בעלי השליטה (די אם נזכיר את החקירה שהמתנהלת ברשות ניירות ערך כנגד נוחי דנקנר), אסטרטגיות השקעה ועוד. נדמה כי אם ייבחן כל קריטריון בנפרד, בהחלט יעלו שאלות באשר ליכולת עמידתה של אי.ד.בי פיתוח בתנאים המפורטים.

23. **לראיית התנועה, משעה שנמצאים אנו בישורת הסופית של הליכי חקיקת חוק הריכוזיות, אין זה מתקבל כי תיעשה עסקה בהיקף נרחב מעין זה, שתכליתה והגיונה מנוגדים למטרות ורציונאל חוק הריכוזיות. על כן, התנועה קוראת לממונה על שוק ההון ויו"ר רשות ניירות ערך לקבוע בצורה ברורה כי אין להוציא את העסקה אל הפועל.**

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

24. מכל מקום, על הרגולטורים לקבוע כי תנאי סף מחייב לבחינת היתכנותה של העסקה הינו מינויו של המומחה החיצוני לחברת אי.די.בי אחזקות וזאת לאור ניגודי העניינים של מרבית בעלי המניות של כור, המצב הפיננסי וההיסטוריה של עסקאות בעלי עניין בקבוצה.

25. יש לפעול כעת, בטרם יברחו הסוסים מן האורות, וכלל הגורמים הרלבנטיים יימצאו עצמם בעוד חודשים מספר למול שוקת שבורה ויכו על חטא, שכיום ניתן למנוע.

26. לתגובתכם המהירה, נודה.

בכבוד רב,

נילי אבן-חן, עו"ד
מנהלת מחלקת כלכלה ומחקר

עמרי בן חורין
מחלקת כלכלה ומחקר